

Լճին տեղի համար ուր այս րազարի մուտքն արգելուած է, ամբողջ շրջանի (905 նոյեմ.—906 օգոստ.) բաժնորդագիրն է 20 Փր. կան իրերի և հարկի է նաև բաժնորդագրուել քանի ամիս համար որ ուղուի, այն է՝ 4 ամսականը 2 Փր. հաշուելով 1906 օգոստոս ամսին անդին անցնելու պայմանով:

Նախկին ծրարագէտն է զրկել Լեւոնեալ հասցեով. M. PORTOUKALIAN. Rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France).

ፆ፡፡፡ 37

1906 ՅՈՒԼԻՍ 11 ԴՆ.
(Հ. Յ. ՅՈՒԼԻՍ 28)

Իմացութիւնը, եթէ հարկ համարի, հասանելի է Կ.Պ.
աստի միայն կը հաստատուի իրեն զրկուած գրութիւնները: Պար-
տաւոր չէ վերագրուիլ լիզհատարակուած ձեռագիրները:
Մանուցման կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզու-
գիրքները 1 միակերպ 1 սանդիկարժէ . 1 ֆրանսիայի 2 սանդիկ:

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la
Rédaction : Rue Beaumont. 9.

Մի քանի դիտողություններ «Ազատ
Թերթի» գրածներին առթով. — Նամակ Ա.
Թերթի Միայեալ. — Նամակներէն (տոն.
ընդուն). — Հայեր ի Թիւրքիա. — Հայեր յե-
րկուսու. — Հայեր յԱմերիկա. — Հայեր ի
Եւրոպա. — Հայ-թիւրքական համաժողո-
վի Թիֆլիսի միջ. — Բ. Գուռն եւ Ամե-
րիկայի Միայեալ Նամակներէց. — Ռու-
սա. — Երանուգումներ :

ԻՌԻԲԻԱԿ ՆԱԾԵՐՆ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԴՐԱ
ՆԵՐ (ԹԻՐԱԶԻԱԻ ՀԱՅԵՐԻՆ և ԻՐԵՆՆ
ՎԱՊԷՆԻ ԱՂԳԵՐԻ ՎՐԱՅ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ
ԳԵՂԱՔԱՆԱԿԱՆ ԱՄՓՈՒՓ և ՀՏՈՒ
ՋՐԵՐԱՅԱՐԺ ՍԵՂԵԿԼՈՒԹԻՆՆԵՐ ԿՐ ՎԱ
ՆԱՆԿԷ, ԹԻՐԱԶԱՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԵՂՐԸ
ՍԽՈՂ ՍՈՂ և ՍՈՂ ԱՂԳԵՐԷ ԲՆԱԿԻՆՆԵՐ
ՍԽՈՒՆ ԲԱՊԴԱՏԱԿԱՆ ՄԵԿ ԳՐԱԳԱԿ
ՍՈՂ ԿԳՆԱԾ Է ՍԵՏԱՐԱԿԻՆ ՎԵՐՆԸ) ԳԻՐ
(35 սանթիմ) 50 սանթիմ,
«ԱՐՄԵՆԻԱ»Ի ՑՈՒՇԱՐԱՐ (ԱՐԱՄԵՆԻԱ)
ՀԱՏԵՐԿՆԱՆԻ ԹԻՐԵՐԸ ԱՍԺԱ ԲՈՂՈՐԸ
ՄԻՆ ԱՊԱՆԱԾ և միեւնոյն ժամանակ
ստորերի հՏՈՒ ՋՐԵՐՈՒԹԻԱՆ ՍԱՐԱԿԻ
ՎԱՐԱԾ ԸՆԵՐՈՎ, ԱՂԻՆՆԱՆԻ ԷՂ Է
ՍՐԺԱԿԱՆԱՆԻ ՊՐԱԾ ԱՌԱՆՈՐԴԱ
ՍԵՂԱԾՆԵՐԷՆ Գ.Է.Թ 30ի ՆԱԿԱՄՓՈՒ
Ծ ԵՆ ՑՈՒՇԱՐԱՐԻ ՄԵՂ ՈՐ ՈՒԹ-ՁԱ
ԻՐԵՐՈՎ 124 ԵՐԵՆՆԵՐԷ ԿՐ ԲԱՂԿԱՆԱՅ)
1 ՓՐԱՆ.Բ), 1 ՓՐ. 40 սանթիմ
Ի. ՎՐԻԺ (ՊՈՒԿԱՐԻԱԻ ՄԵՂ ԹԻՐԱԶԵՐ
ՎՐԱԾ ԲԱՐՔԱՐՈՍՈՒԹԻՆՆԵՐԷՆ մի վառ
ԿԻ ՊԱՆԿԵՐ ԿՐ ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՆԷ և ԳՐԱ
ՈՒՄԱՅ ԹԷ ՊՈՒԿԱՐՆԵՐՆ ԻՆՆԱԿԻՍԻ մի
ՎԵՆՆԵՐԻ ԴԻՄԱԾ ԵՆ ԻՐԵՆՆ ԳՐԷԺ ԸՆ
ՎԵՐՈ ՀԱՄԱՐ), (15 սանթիմ), 20 սանթիմ
ՉԱ. ԹՈՒՄԱՐ ԲՈՑԱՐԻՍ (ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԵՂ
ԹԻՐԱԶԵՐԻ ԱՐԱԾ ԲԱՐՔԱՐՈՍՈՒԹԻՆ
ԵՐԵՆՆԻ մի վառքիկ պատկեր կը ներկա
ՍՈՒՄԱՅ ԹԷ ՑՈՒՅ ԿՈՒՄԱՅ ԹԷ ՑՈՒՆԵՐ
ԿԻՂԻՍԻ միջոցներ ԴԻՄԱԾ ԵՆ ԻՐԵՆ
ՎԷԺ ՈՒԾԵՐՈ ՀԱՄԱՐ), (6,15սանթիմ
20 սանթիմ

ՅՐԱՆՍԵՐԻՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆՅՑ
ԳՆԲՏԻՃ ՓՈՐՓՈՌԳԱԼՅԱՆ
1894
1 ֆրանկ և 40 սանթիմ :
Ճարածելու համար մեծ քանակու-
թեամբ առնողներին 25 % զեղչ կը
կին :
(Պարսկաստանի Հայերին հատար
ճրանգ է :)

ԱՌԹՈՎ

Եղիպտոսի «Ոգատ Բեմ»ը, որ
Լ. Հնչակեան կուսակցութեան տեղա-
պան օրկանն է, ժամանակէ մ'ի վեր
լը հաճի իր էջեր մրտեել, բացարձակ
տուտեր և զրպարտութիւններ հրա-
տարակելով ինչ գէմ:

Չեմ գարմանար ատոր վրայ ու
որովհետեւ վ. Հնչակեան կուսակցու
թիւնն ինք որոշ սկզբունք մը չունի
որ կարենայ սկզբունքի վրայ վիճա
բանիլ Արմէնիաի հետ : Հարցո՛ւր վ.
Հնչակեանի մը թէ ի՞նչ է իր գաղա
փարական ծրագիր որով կը տարբերի
բուն Հնչակէն և Արմէնիաէն . չկրնար
որոշ պատասխան մը տալ որովհետեւ
գաղափարական որոշ ծրագիր մը չու
նին : Դրենցմէ շատեր չեն գիտեր նոյն
խիսկ Հնչակեանութեան , իրենց վրայ
առած սյդ անունի, ծագման պատու
թիւնն անգամ : Եթէ գիտնային , պի
տի ամչնալին Արմէնիաի դէմ գրելու ,
ի հարկէ եթէ երբէք ամչնալու երես
ունին : Եթէ գիտնային թէ ինչո՞ւ հա
մար Հնչակն իր գոյութեան իրաւունք
ունեցաւ , թէ ինչո՞ւ համար Հնչակ
եանութեան նախահայրը Նազարբէկ
եան և իր գաղափարակիցներ որոնք
սկզբան Արմէնիաի մէջ կը գրէին ,
հեռացան անկէ և Հնչակ անուն ա
ռանձին թերթ մը հիմնեցին իրենց
գաղափարներ տարածելու համար .
եթէ ատոնք գիտնային վերակազմեալ
Հնչակեանները , չպիտի համարձակէին
«Հնչակեան» անուանել զիրենք որով
հետեւ այդ անունով մեր մէջ ծնունդ
առած գաղափարները կը մերժեն
այժմ իրենք : Այդ հոմանիշ է ըսելու
թէ «Եւ քրիստոնեայ եմ , բայց Գը
րիստոսի վարդապետութիւնները չեմ
ընդունիր . կամ թէ ես մահմէտական
եմ , բայց կը քարոզեմ թէ Մահմէ
տի գաղափարները միաստակար են :»

Ահա այսպիսի հականուն կացութեան մը և անորոշ զաղափարների էջ կը տատանին այժմ այն Հնչակ-առններ որոնք «Վերակազմեալ» մակ-իրն իրենց վրայ առած կը ներկա-լանան և որոնց «գործեակերպ»ն է լարնել սպաննել իրենց դրամ տալ ուղղոյ հայ հարուստները և իրենց խմուկարծիք չեղող հայ գրագէտ

րե՛րն ու գործիչները՝ Եւ իրենց այդ
 գործելակերպի համար է որ յեղա-
 փոխական կանուանեն զիրենք . . . ոո-
 կը ցույցնէ թէ «յեղափոխութիւն»
 բառի նշանակութեան վրայ անգամ
 ի՛նչ տեսակ գաղափար ունին եղեր...

Այդպիսի անձերի գրածներին մենք չենք ուզած նշանակութիւն մը տալ և անտարբերութեամբ թողուցած ենք որ իրենց ուզածի չափ սուտեր և զրպարտութիւններ տարածեն մեղ դէմ, ինչ որ նոր բան մը չէ՝ Հիշակեանութեան կողմէն : Իրենց հաւատացողներ կրնան գտնել միայն այն տղէտ խուժանի մէջ, որոնք ազգային կեանքէն բնաւ տեղեկութիւն չունին, կոյր զկուրայն անոնց ետեւէն կերթան և սնունց թերթերէ զատուրիչ բան չեն կարդար : Երկուսն որ եթէ հացի տեղ քար ալ տրուի իրենց, ծամյն կայսատին :

Բայց որովհետեւ մեր այդ արհա-
մարհական լուսթենէ երես տունելով
սկսած են վերջիւս այնչափ յառա-
ելիւթալ ուր Արմէնիաի անմահ աշխա-
տակից և հայրենիքի սիրոյն բոլորա-
նուէր զօհուած քալ նահատակների
չիրիմներն ալ անամօթաբար սրբա-
պղծել ելած են «Ազատ Բեմ»ի լիե-
րին մէջ, թո՛ղ ներեն ինձ Արմէնիաի
ընթերցողներն ուր ալ չկրնալով հան-
դուրժել ազոնց ղէմ իմ սովորական
արհամարհոտ լուսթեան մէջ մնալու,
այս անգամ կուզեմ զիրենք պահ մը
զբաղեցունել յի քանի օրինակներ
մէջ բերելով ատոնց գրածներէ, ցոյց
տալու համար թէ ինչ աստիճան սուտ
և ստորաքարչ զրպարտութիւններ կը
տարածեն իրենց թերթի միջոցով,
որոնց հաւատալու համար պէտք է
բոլորովին անտեղեակ լինել պատմը
լած տեղերին, ղէպքերին և անձե-
րին. իսկ զիտուլթեամբ այդպիսի
թնամական սուտեր տարածելու հա-
մար ալ պէտք է որ մարդը բնաւ ա-
մրջնալու զգացում չունենայ:

Բայց «Աղատ Բեմ»ի սուտերի մասին խօսելի առաջ, երկու տող կուղեմ նուիրել նաեւ այդ թերթի խմբագիրներէն Լեւոն Լարենցի գրած «Հին երււմ և նորերը» վերնագրով մէկ խումբագրականին (Գ. տարի թիւ 52) որ ցոյց կուտայ այդ գրողի կատարեալ ծանծաղամտութիւնը :

(Շարունակելի)

Մ. Փ.

ԱՄԵՐԻԿԱԻ ՄԻԱՑԵԱԼ-ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԻՆ:

Եռն քլրս, 27 յունիս 1906

Տիպար Հայ ուսանող մը յ'Լմերիկա

ԵՆՏԵՐԸ, ՆԻՒ ԵՐՐԵՆ ՏԱԳԻԼ 15
մղոն հեռու, 65 հազար բնակիչներով
փոքրիկ ու սիրուն քաղաք մ'է,
ուր կապրին մօտաւորապէս 10-15
հայ ընտանիքներ, որոնք թէեւ թը-
ւով քիչ են, բայց այսօր մի հայ ուսա-
նողի փառաւոր յաջողութեամբ հայ
տարրի ընդունակութիւնը ամէնքի
ուշադրութեան առարկայն եղած է։
ԵՆՏԵՐԸՐԻ ԲԱՐՃՐԱԳՊԻ ՎՈՐՄԱՐԱՆԻ
(High School) ուսանողական տարեգ-
րութեանց մէջ մինչեւ այսօր և ոչ մէկ
ուսանող կարողացած էր այդչափ մեծ
ընդունակութիւն ցոյց տալ և փառա-
ւոր արցանակներով ընթացաւարտ
լինել, ինչպէս Պ. Սմբատ Յովսէփ Սա-
րաֆեան։ Այս յարգելի ուսանողի
յաջութանակը կարժէ մի քիչ մանրա-
մասնութեամբ պատմել յորինակ և ի
քաջալերութիւն օտար գալորցներու
մէջ գտնուող հայ ուսանողներուն։

Յունիս 22ի երեկոյին Լեօն. քըրսի
Music Hall-ը շքեղապէս զարդար-
ուած էր. լոյսի, կանանչի, ծաղիկի և
սպիտակի մէջ 1500էն աւելի հանդի-
սականներ, մեծաւ մասամբ ուսանող-
ներու ծնողներ, բոլորովին ուշադ-
րութիւն կտրած սրտատրոփ կրկա-
սէին լսել իրենց զտաւկաց ընդունա-
կութիւնը և վարձատրել զանոնք :

Հանդէսին բացուելէն վերջ, ամէնէն առաջ բմ կը հրաւիրուի Պ. Սըմբատ Բ. Սարափեան, միակ հայ ուսանողը High School-ի մէջ, խօսելու ընթերցաւարտութեան համար յատկապէս պատրաստած ատենախօսութիւնը, որի նիւթն էր «Ճառագող երկիր մը» (A Suffering Country) ։ Յարգելի ընթերցաւարտը ոչ միայն ցոյց տուաւ իր ճարտար բեմասացութիւն, այլ և երեւան բերաւ իր փառփութիւնը զգացումներն ալն երկրին, այն տառապեալ աշխարհին հանդէպ զոր ինք երբեք տեսած չէ, բայց ուսանանողական շրջանին մէջ, ապրելով բոլորովին տարբեր միջավայրի և մշտնորոտի մէջ, նա ուշի ուշով հետեւած է իր հայրենի պատմութեան և աշխարհագրութեան ։ Իր յուղիչ խօսքերով, ոչ միայն ցոյց տուաւ թէ աշխատասէր ուսանող մը եղած է,

այլ և նոյն երեկոյ Եոնքըրսի ամենա-
լու հասարակութեան ծանօթացուց
Հայի փառաւոր անցեալը և ներկայ
թշուառ վիճակը, և հանդիսականնե-
րը ատենախօսի ճարտարխօսութե-
ան անդամ, աւելի մեծ համակ-
րութիւն մը զգացին դէպի տառապ-
եալ Հայը: Պ. Ս. Սարաֆեան իր ա-
տենախօսութիւնը վերջացուց հետեւ-
եալ յուզիչ խօսքերով. «Հայաստանի
մէջ գործերը գէշէն դէպի աւելի վատ-
թարը կերթան. ի՞նչ պիտի լինի նո-
րա ապագայն. ո՞վ կարող է ասել.
Գործերուն ներկայ վիճակը վերջնալիք
չունի և կարելի ալ չէ. բայց միակ
գործը զոր Հայը առանց սուրի և ա-
ռանց օգնութեան կարող է ընել այժմ,
տառապիլ ու տոկալ, սպասել և յու-
սալն է»: Եւ երբ լռեց, ամբողջ ժո-
ղովուրդը յանկարծ ահագին դղրդիւ-
նով մը պոռթկաց և երկար ծափա-
հարութեամբ իր համակրութիւնը
յայտնեց յարգելի պատանի ատենա-
խօսին:

Տեղական թերթերէն «The Yor-
kers Statesman» Պ. Սարաֆեանի ա-
տենախօսութեան մասին հետեւեալը
գրած է. «Մըսըր Սարաֆեանի հի-
անալի ատենախօսութիւնը, ուղիղ
և սրտի խորերէն էր և դատե-
լով հանդիսականներին խորին ու-
շադրութենէն և ծափահարութենէն,
ուղղակի անոնց վրայ ազդած էր և ի-
րաւամբ նա այդ երեկոյին ամենառա-
ջին ատենախօսն էր, իր պարզ և ո-
րոշ ձայնով կը նկարագրէր իր հայրե-
նի երկրի՝ Հայաստանի անցեալն ու
ներկայն. նորա բնական գեղեցկու-
թեանց հրաշալիութիւնը, իր մի քա-
նի դաւակաց մեծութիւնը զգացում
ների անկեղծութեամբ մը կը հնչե-
ցունէր որ յուզիչ էր»:

Մի քանի ուրիշ շրջանաւարտներ
ատենախօսութիւններէն վերջ սկսաւ
վկայականներէ բաղկացած:

Եոնքըրսի բարձր վարժարանի
վարչութիւնը մի քանի տարիներէ ի
վեր սովորութիւն ըրած է իր ամենէն
յաջող ընթացաւարտ աշակերտներէ
3ին օգնել համալսարան մտնելու հա-
մար վճարելով անոնց համալսարանի
ծախսերէն մի մասը և մինչեւ այսօր
ամենայաջող ընթացաւարտը հազիւ
միայն 2 տարուայ համար կարողա-
ցած էր օգտուիլ բարձր վարժարա-
նի այդ հիմնադրամէն. բայց երբ վկա-
յականներէ բաղկացած ժամանակ կըր-
թական խորհրդի նախագահը Mr.
Edwards Պ. Սարաֆեանի վկայականը
յանձնելէ վերջ ըսաւ. «Մեծ հաճոյ-
քով ձեզ կուտամ 4 տարուայ Scho-
larship (ուսման ծախսեր) նիւ-
Եորք համալսարանին մէջ, ամբողջ
ներկայ եղող հասարակութիւնը զար-
մացման ճիշդ արձակեց և որոտըն-
դոստ ծափահարութեամբ իր համա-
կրութիւնը յայտնեց: Եոնքըրսի
գլխավորական տարեգրութեան մէջ և
ոչ մի ուսանող յաջողած էր 4 տարու-
այ համար միանգամէն Scholarship
ստանալ բարձր վարժարանէն:

Պ. Սարաֆեան յայն երե-
կոյին իր յաղթանակներէ գագաթ-
նակէտին հասաւ երբ հանդիսական-

ներէն Dr. Stevenson Ամերիկեան Օե-
ղափոխութեան Դուստրերի (Dough-
ters of the American Revolution)
կողմէն մի քանի դրուատալից խօս-
քերով ներկայացուց 25 տոլլարի զուտ
ոսկի նուէր մը թաւշեայ տուփի մը
մէջ, Պ. Սարաֆեանի գրած մի պատ-
մական տեսութեան համար որի նիւ-
թըն էր The Historic Association of
the Hudson River. Նիւթ մը որ վե-
րոյիշեալ տիկնանց ընկերութեան կող-
մէն առաջարկուած էր High School-ի
ընթացաւարտ աշակերտներուն գը-
րելու համար և անոնցմէ միայն եր-
կուքը կարողացած էին մասնակցել
և 25 տոլլարի նուէրը Պ. Սարաֆեան
Սարաֆեան յաջողեցաւ ստանալ: Պ. Սա-
րաֆեան լինելով Հայաստանցի (Տիգ-
րանկերտցի) զաւակ, կարողացած
էր իր ընկերակից բնիկ Ամերիկացի-
ներէն աւելի ուսումնասիրել և ճանչ-
նալ իր այս նոր հայրենիքը և ամե-
նէն յաջող ուսումնասիրութիւնը գը-
րել: Այն երեկոյ ամբողջ հասարա-
կութեան զարմացման ու համակրու-
թեան միակ առարկայն այդ համեստ
հայ պատանին էր, և ամենէն աւելի
յուզիչն այն էր երբ հանդիսականնե-
րէն մի մասը ներկայ գտնուող մի քա-
նի Հայերի շուրջը հաւաքուած, ա-
նոնց կը շնորհակտէին իրենց ազ-
գակցին յաջողութեանց համար և կը-
սէին. «Պնչույտ հպարտ կը զգաք ձեզ
երբ կը տեսնէք ձեր ազգակցին այս
փառաւոր յաջողութիւնը»: Այո, ես
միշտ հպարտ կը զգամ ինքզինքս երբ
ամէն անգամ կը տեսնեմ մի հայ ու-
սանող որ ուշի ուշով իր դասերին կը
հետեւի, կը ջանայ ինքզինքը կատա-
րելագործել իր ցեղին աւելի օգտա-
կար լինելու համար և հայ ուսանողի
վարկը կը բարձրացունէ օտար հա-
սարակութեանց առաջ: Բայց կը ցա-
ւիմ այն հայ ուսանողներին համար
որք իրենց ուսանողական ժամանակը
անօգուտ կերպով կը վատնեն և կը
կորսնցունեն ուսանելու համար իրենց
ամենագեղեցիկ ժամանակը ու պա-
տեհ առիթը:

Աւելորդ չեմ համարիր այստեղ
թարգմանել The Yonkers Statesman
թերթին Պ. Սարաֆեանի մասին գը-
րած խմբագրականը:

«... High School-էն շրջանաւարտ
և իր կարգին մէջ առաջին տեղը բռն-
նող հայ երիտասարդի յաղթա-
նակը պէտք է որ խթան մը լինի ա-
մէն անոնց որք կրթութեան կը հե-
տեւին: Անոր փայլուն օրինակէն կա-
րող են օգտուիլ: Այն յուզիչ խօս-
քերն, որ զպրօցի տեսուչը, Jorton,
Նիւ-Եորք համալսարանին համար
4 տարուայ Scholarship յանձնած ժա-
մանակ ըսաւ, քաղցր է լսել. «Դուք
ընթացաւարտներին մէջ (խօսքը Պ.
Սարաֆեանին ուղղելով) ամենէն աւե-
լի աչքի ընկնողն եղաք, և այս երկ-
րի մէջ ուր դուք եկած էք որպէս օտա-
րական, կարող էք ամէն բան յու-
սալ առանց երբէք երկիւղ մ'ունե-
նալու...»

Հարստահարուած խեղճ Հայաս-
տանցի թագն է Հիւստըն գետին վը-
րայ գրած իր պատմական ուսումնա-

սիրութիւնը և միայն ինքը ստացա-
ղուտ ոսկիէ նուէրը որ Doughters of
the American Revolution-ի կողմէն նը-
շանակուած էր: Իր դասընկերներն
իրեն չը նախանշեցան, զի շարունա-
կաբար ծափահարեցին մինչեւ վերջ
և ողջունեցին զայն իրենց դպրոցա-
կան կեցցէներով (Yell). ուսուցիչները
անով հպարտ են և նա ինքն իրեն
վրայ հպարտանալու իրաւունք ունի և
պէտք է որ ուրիշները ներշնչուին իր-
մէ...»

Եոնքըրսի թերթերը Պ. Սարաֆեան
Սարաֆեանի թէ ատենախօսութիւնը
և թէ Hudson գետի վրայ անոր գրած
ուսումնասիրութիւնը հրատարակե-
ցին ամբողջութեամբ:

Ուրիշ ուրախալի լուր մը եւս Մի-
ջիկանի Ան-Արպէրի համալսարանէն
կը լսենք. Այնտեղ ուսանող Պ. Հ. Տէր-
Թարութիւնեան իր տարեկան քննու-
թիւնները շատ մեծ յաջողութեամբ
անցուցած է և զալիք չըլանին մէջ
որպէս «Regular» ուսանող կարող պի-
տի լինի իր ընթացքը շարունակել:

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻԻՐԲԻԱ

Ջմիռնէն կը գրեն «Ռազմիկ»ին
թէ քաղաքական ամբաստանութեամբ
դատի ենթարկուած բազմաթիւ Հա-
յերի դատավճիռը տրուեցաւ յունիս
6/19ին: Ի բացակայութեան մահի
դատապարտուեցան փախստական
Անդրանիկ Երևանցի, Սիսակ, Էտ-
կար, Լեւոն և Աշոտ: Նոյնպէս փա-
խստականներէն 11 հոգի, իսկ բան-
տարկուածներէն 1 հոգի 101 տարի
բերդարգելութեան. բանտարկուած
ներէն 6 հոգի 3 տարի բերդարգե-
լութեան և 7 հոգի 1 տարի բանտար-
կութեան դատապարտուեցան: Մնա-
ցած բոլոր բանտարկեալներն ալ (21
հոգի) անպարտ արձակուած են:

— Խարբերդի Դատէմ գիւղի Գա-
ղանճեան Տ. Պողոս քահանայն որ հայ
հռովմէական եկեղեցին դիմած էր,
վերադարձեր է իր մայրենի եկեղեցին:

— Կիլիկիայի Ս. Կաթողիկոսն որ
ժամանակէ մ'ի վեր Ատանա եկած
մնացած էր նահանգապետ փաշային
հետ ինչ ինչ խնդիրներ վրայ տեսակ-
ցութեան համար, Սիս վերադարձեր
է: Մտադիր է քիչ ատենէն եպիսկո-
պոսներ ձեռնադրել Կիլիկիայի թեմե-
րին համար:

— Կարինի Սանասարեան վարժա-
րանի խնամակալութիւնը որ Կ. Պոլսի
կը գտնուի Ս. Պատրիարքի նախա-
գահութեան տակ, ժամանակէ մ'ի
վեր կը խորհէր Սանասարեան վար-
ժարանը փոխադրել Սեբաստիա կամ
Եւդոկիա կամ Խարբերդ և կամ այ-
լուր:

Այժմ Կարինէն կը գրեն թէ Խը-
նամակալութեան կողմէն Կարին քըն-
նիչ զրկուած Տիար Ջաքարեան, այն-
տեղ վարժարանի Հոգաբարձութենէն
ու Տեսչութենէն կազմուած Խառն
ժողովի մը մէջ այս խնդիր իրենց նը-
կատողութեան ներկայացուցեր է:
Ջաքարեան մեծամասնութեամբ հաւա-
նութիւն յայտնուեց է Խնամակալու-

թեան այդ խորհրդին և Սանասա-
րեան վարժարանը հոն փոխադրելու
ամենէն յարմար տեղ նկատուեց է
Եւդոկիան (Թօքատ):

ՀԱՅԵՐ ՅԵՐԻՊՏՈՍ

Ալեքսանդրիայի Հայերի Ազգային
Վարչութիւնը բացառիկ կազմակեր-
պութիւն մ'ունեցած է ցարդ որ ու-
րիշ թեմերի մէջ գործադրուած սահ-
մանադրական դրութեան չհամապա-
տասխաներ: Չնայելով որ Ալեքսանդ-
րիան Եգիպտոսի առաջնորդական թեմ
մինկը պատկանի, նա ձգտած է Գահ-
րէէն, Կեդրոնէն, գրեթէ անկախ
դիրք մ'ունենալու: Նոյն իսկ անոնք,
որոնք Սահմանադրութեան անունը
եւան տապալեցին վերջին Խնամակա-
լութիւնը, նոյն Սահմանադրութեան
հակառակ՝ եւան Ալեքսանդրիայի հա-
մար առանձին Երեսփոխանական ժո-
ղով, Գաղաքական ժողով կալլն ընտ-
րեցին:

Սակայն կը լսենք այժմ որ Կ. Պոլ-
սի Պատրիարքարանի Խառն ժողովը
չէ վաւերացուցեր այդ ընտրութիւն-
ներ, Սահմանադրութեան հակառակ
նկատելով զանոնք և դիտել տալով որ
Ալեքսանդրիա քաղաքը Եգիպտոսի
առաջնորդութեան մէկ թեմն է. նա-
տեւապէս ոչ թէ իրեն համար առա-
ջին Երեսփոխանական և Գաղաքա-
կան ժողովներ, այլ իրմէ ընտրուե-
րեսփոխաններ պէտք է ունենայ Ե-
գիպտոսի Գաւառային Ընդհանուր
ժողովին մէջ և իր տեղական ժողով-
ներ Գահրէէի Գաղաքական ժողովի
վերին հսկողութեան պէտք է են,
թարկուին:

— Գեր. Եղնիկ եպիսկոպոս Ապ-
հունի, որ ժամանակէ մ'ի վեր ան-
պաշտօն մնացած էր Գահրէէի մէջ,
Վեհ. Կաթողիկոսէն կանչուած լինե-
լով, Եգիպտոսէն ճանաչալ կենէ Ե-
միածին երթալու համար:

ՀԱՅԵՐ ՅԱՄԵՐԻԿԱ

Մատթէոս վարդապետ Աճէմեան
որ Պարսկաստանէն Ամերիկա անցաւ
էր, չկրնալով այնտեղ գոհացունել
իր հովուութեան յանձնուած ժողովուրդը,
յուսահատեալ է եկեղեցու
կան վիճակէն և պիտի ու մօրուքն
ծիլելով իրեն աշխարհական մտեր
գործարան մը աշխատելու համար:

Մեր կարծիքով, աւելի լաւ ըրած
է այդպէս վարուելով քան թէ մնալ
եկեղեցական վիճակին մէջ և աւելի
գայթակղութիւն պատճառէր:

— Ուէսդ-Հոպօքընէն կը գրեն
մեզ. «Ուէսդ-Հոպօքընի «Հայկական
գրադարանի» անդրանիկ պատու-
անդամը, հուշակաւոր Չ. Գ. Ման-
մեռաւ: Կարճ ժամանակի մէջ, բոլոր
ըովին անակնկալ՝ բաժնուեցանք յո-
ւրտեանապէս այս ծանօթ ու յարգելի
ազգայինէն: Մահուանը պատճառ-
պարզ խիթ (փորացաւ) մը եղած է
առաջին բժշկի հրահանգին համաձայն
հիւանդանոց կերթալ, և... երկու
օր վերջ (յունիս 26ին) կը մեռնի:

[illegible]

իս 1ի կէսօրէն յետոյ, խմբակ մը
յարձակեր է քաղաքապետութեան
արկղակալին վրայ երբ սա կտաք մը
նստած կերթար. վրան գտնուած 3
հազար ռուբլին կողպտեր և փախեր
են. Ուրիշ խումբ մը կազմէ ընկերու-
թեան արկղակալէն 2500 ռուբլ գող
նալով փախեր են. Երրորդ խումբ
մ'ալ Նէօֆէլտի անկողնի գործարանի
գրասենեկին վրայ յարձակելով 3 գոր-
ծաւոր վիրաւորեր և 750 ռուբլ գող
նալով փախեր են. այսու ամենայնիւ
գործաւորները յաջողներ են այդ գո-
ղերէ մին բռնել, որ սակայն ինքզինք
սպաններ է. Երեկոյին ոստիկան-զին.
ւոր մը սպաններ է:

— Տուման յուլիս 2ի նստին մէջ
միաձայնութեամբ ընդունեց մահի
պատիժը ինչպէս օրինադրեալ, որ Տու-
ման կազմուած յանձնաժողով մը
խմբագրած էր:

— Լոնտոնի «Դրիպլին» թերթի
Բէդէրպլի թղթակիցը կը կարծէ
գիտնալ թէ պալատական կուսակցու-
թիւնը կառավարէ ինչպէս նախարարու-
թիւն մը կազմել որի պետը պիտի լի-
նի Տ. Երմոլով, ներքին գործերի նա-
խարար՝ Իշխան Օւստուով և արտաքին
գործերի նախարար՝ Տ. Նապոկազով:

— Թիֆլիսէն կը հաղորդեն թէ
Մինկերիսի գործադնէն 27 զօրքե-
րի իրերէ խռովայոյզ դատի ենթարկ-
ւելուն առթով՝ յուլիս 3ին գործադու-
նեցաւ Թիֆլիսի մէջ իրերէ բողոքի նը-
շան. կառքերն ու գրամփէյները չը
բանեցան. հացագործի, մսավաճառի
և նպարավաճառի խանութները
փակուեցան. կտաւարութիւնը շատ
մը տեղեր լծեցին զետեղեց, խռովութիւնն
ինչպէս պատրաստ
գտնուելու համար:

— Անգլիական նաւատորմին ռու-
սական ջուրերն այցելութիւնը յետա-
ձգուած է աւելի յարմար ժամանակի
մը:

— Սեւ ծովի նաւատորմին հրա-
մատար ծովակալ Չուգչին Սեւաստո-
պոլի իր ամարանոցի պարտէզին մէջ
պտըտած ժամանակ նաւազէ մը զըն-
տակահար եղաւ և թէեւ հիւանդա-
նոց փոխադրուելով դարմանուեցաւ,
բայց վերքը ծանր լինելով չկրցաւ
մահէն ազատուիլ: Սպաննողը յաջո-
ղած է փախչիլ:

ԾԱՆՈԻՑՈՒԹՅՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՇԵՐՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՈՒՄԱՆ
102ԱՆ (Զօրեկրիս)

Տրդ. Տարեկրիս

Լոգանի հայ կրթարանը սահմա-
նափակ թուով սաներ կը դնեն:

Ոչակերտներու ընդունելութիւնը
տեղի կունենայ մինչև սեպտ. 1 սկիզ-
բը, որ ատեն կը սկսին դասախօսու-
թիւնները:

Ոչակերտներու ընդհանուր կըր-
թութիւնը կը կատարուի տեղական
պետական ուսումնարաններուն մէջ.
Իսկ ազգայինը, ինչպէս և թոյլ ճիւ-
ղերու պատրաստութիւնը՝ կրթարա-
նիս մէջ:

Կրթարանս ունի ֆրանսերէնի և
գերմաներէնի համար եւրոպացի ներ-
քին օգնականներ:

Ընդունելութեան տարիք՝ 8էն 15.
Հինգ աշակերտներ զեղչով կըն-
դունուին:

Մանրամասնութիւններու համար
դիմել տնօրէնին հետեւեալ հասցէ վ՝
Institut arménien, Lausanne (Suisse)
Տնօրէն Մ. Նալբանդեանց
Տօքթ. Ի. Գիտ.

Արմէնիայի խմբագրատան մէջ ծա-
խու գտնուած գիրքերի մանրամաս-
ցուցակը հրատարակուած է Արմէնիայի
17րդ շրջանի 38, 39 և 40 թիւերին
մէջ:

Ոյդ թիւերէն յատկապէս աւելի
տպած լինելով, պատրաստ ենք արիւս-
պէս զրկել անոնց որոնք կը փափա-
քին մեր գրացուցակներ ունենալ,
եթէ գոնէ 50 սանթիմ զրկելով գիրք
ուզեն մեզնէ նախապէս. այդ ուզուած
գրքի ծրարին մէջ գրուելով կը ղըր-
կուին գրացուցակներն ալ:

Ծրարները ապահովագրուած
(recommandé-registré) ստանալ ու-
զողները պէտք է որ ամեն մէկ ծրա-
րի (մինչև 2 քիլո) համար 25 սանթիմ
ապահովագրութեան ծախքը վճարեն.
Ամեն երկրի փոստերը, քանի՜ սան-
թիմի համար ալ լինի, մանտաղը
փոստ կուտան մեզ վճարուելու համար
Մարսէյի մէջ:

Լոնտոնէն. Նոր Բազիրք Պատ-
կերազարդ Ֆրանսահայ Երկու խոշոր
հատորներ, մանրատառ և եռասիւն
(ամէն մէկ սիւնը 73 տող), որոնց Ա. Ը
1061 և Բ. Ը 816 երեսներէ կը բաղ-
կանայ. Ամէն մէկ բառի առջև անոր
համապատասխան հայերէն բառերը
գրուելէ զատ՝ անոր զանազան առում
ներ և գործածութեան ոճեր ալ ման-
րամասնօրէն բացատրուած են. Շատ
բառերի (կենդանիներ, գործիքներ
և այլն) առջև գրուած են նաև անոնց
պատկերներ, աւելի որոշ կերպով նշա-
նակելու համար գտնուի. Ֆրանս. երէն
լեզուով զբաղողներին գիրութիւն
ընծայելու նպատակով՝ այն Բազիրք
աշխատասիրողը, Բարձր. Իշխան Լու-
սինեան, որ ոչ մի շահ չակնկալեր ան-
կէ, երկու հատորին միանգամայն գին
նշանակած է 25 ֆր.

Լոնտոնէն. Բառարան Հայերէնէ
Խաղիկերէն (հայերէն շատ բճերի և
սոսցումաների ֆրանսերէն թարգ-
մանութիւններն ալ գրուած են). Բ.
տպգր. 15 ֆր. Եքեղ կազմով:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ ՐԱՅՖԻԻ

«Խենթը և Զալալէզգին» մէկ զրքի
մէջ ամփոփուած, Նոր տիպ. Գինն
է ֆր. 6.25:

«Զալալէզգին» առանձին. չքեղ Նոր
«Դաւիթ բէկ» Ա. Բ. Գ. հատոր վեր-
ջաբանով. Նոր տիպ. ֆր. 10.15:

«Կայծեր» Ա. հատոր. Նոր տիպ. գինն
է ֆր. 6.75:

«Կայծեր» Բ. հատոր և վերջ. Նոր
տիպ. ֆր. 8.90:

«Ոսկի Աքաղաղ» Նոր տիպ. ֆր. 3.80.
«Վէպիկներ և Պատկերներ» Ա. և Բ.
հատոր. ֆր. 11.40:

«Չհրումար» վէպ. ֆր. 5:
տիպ. ֆր. 2:

«Խաչագողի Յիշատակարանը». Ա. Բ.
Գ. Դ. մասերը մէկ զրքի մէջ. Նոր
տիպ. ֆր. 6.35:

Նաեւ պատրաստ են վաճառուե-
լու համար ՐԱՅՖԻԻ հետեւեալ զըր-
քերը.

«Սամուէլ» Ա. Բ. Գ. հատոր. Նոր
տիպ. ֆր. 10.15:

Դիմել
Madame Roffi.

32, Richmond Gardens.
Shepherd's Bush.
London. W. (Angleterre).

ՀԱՅ ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՐԻԻՐԱՄԵԱՅ (1794-1894)

ՅՈՐԵԼԻՆԻ ՊԱԿԵՐԸ

Հայ ազգին մէջ լրագրի սկզբնաւո-
րութեան դարադարձին առթով 1894
թուականին հրատարակուած այս միա-
ծալ գիրքով և լուսատիպ (phototypi-
que) չքեղ պատկերի մեծութիւնն է
50×35 հարիւրորդամէթր և տպուած
է 70×45 հարիւրորդամէթր քարտո-
նի (carton) վրայ այլ և այլ բնագրով.
Մէջտեղը գրուած է հայ լրագրու-
թեան հիմնադրին, Տ. Յարութիւն
Քհնյ. Շմառնեանի, պատկերը և բա-
նորիքը՝ 1894ին հայերէն լեզուով
հրատարակուող բոլոր լրագրերը,
անոնց գրէթէ ամենքի խմբագրապետ-
ների պատկերներով:

Գինն է 4 ֆրանք, ճանապարհա-
ծախքը մէկտեղ հաշուած. Իսկ Պարս-
կաստանի համար 2 ֆրանք և 50
սանթիմ:

Գալէմքեարեան Հ. Գ. — Պատմու-
թիւն Հայ լրագրութեան ի սկզբանէ
մինչև մեր ժամանակը. Հատոր Ա.
1794-1860. Մէկ լուսատիպ պատկե-
րով: Գինն է, ճանապարհածախքով
մէկտեղ, 2 ֆր. և 50 սանթիմ:

Վերագրեալ թէ՛ պատկերը և թէ՛
գիրքը կարելի է ստանալ Արմէնիայի
խմբագրատունէն, արժէքը կանխիկ
զրկելով:

ԻՄ ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ ԸՆԿԵՐ

(Կ. ՊԵՏՈՅ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ ԱՒԵՆՈՒԱՆ
ՄԻ ԻՐԱԿԱՆ ՎԷՊ)

ԴՐՈՅ ԱՊԼԱՐԻՊ

Այս հետաքրքրաշարժ գրուած կը
ներկայացունէ ընտանեկան տիպա-
պատկերներէ մին ուր կը տեսնուի թի-
անորոյական մի հայր իւրապակա-
նուած վարքաբարքով որչա՛փ չարիք-
ների պատճառ դարձած է և վերջ
վերջոյ ինք ալ իւր որդու ձեռքը
սպաննուած և անհետացած է աշ-
խարհէ: Գին 1 ֆրանք:

ՇԷՐՄԵՐԻ ՀԱՄԼԵՂ

Շէքսպիրի ՀԱՄԼԵՂԻՆ յոր արեւմտ-
եան աշխարհաբար լեզուով հայերէնի
թարգմանած է քաջ անգլիագէտ
Տիար Գարեգին Յ. Փափազեան, կա-
րելի է ստանալ նաև Արմէնիայի խմբ-
բագրատունէն:

Տպագրուած է վիէննայի Միլիթար.
եանց տպարանը, մաքուր թղթի վը-
րայ և ունի մեծ ութանկ զիրքը
183+Ի Գ երես:

Գինն է 2 ֆրանք և 50 սանթիմ:

Արտուր Հայաստանի կամ ՏԵ-
ղեկազիր Բալուայ, Քարբերդու-
Չարսանճազի, Ճապաղուրի և Եր-
զնկայու: Թաւելուած ըստ խնդրու-
նայ ազգասիրաց «Խիզան գաւառ»:
Աշխատասիրեաց Պողոս Ծ. Վ. Նա-
րանեան. 2,25 ֆրանք:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ

ՄՈՒՐՃ Ամսագրի

1906 թ. No. 6

Շարունակուած է բաժանորդա-
գրութիւնը: Արտասահմանում բա-
նորդագինն է տարեկան 12 ռուբլ.
(կամ 32 ֆր.): Տարին 12 մեծագի-
ստուար հատորներ: Հասցէն՝

Rédaction de la Revue MOURTCH
TIFLIS (Russie)

SETH. J. MESROVP. History of
the Armenians in India (From the
earliest times of the present day).
5 fr. 50

ՄԻԼԻՐԱՆ Գ. ՓՈՓՐ ՀԱՅՆԵԱՆ

Գործարարատիւ Եկիպոսկան Ե. Քիւր-
քական գերբնոյի սիկաթիկներ Ե. կը
րուած ծխախոտի:

ՆԱԵԻ ՆԵՐԱՄՈՂ

Թիւրքական ընտիր ծխախոտի
տիպերի:

Téléphon 5116 Madison Sq.
Հասցէ՝ M. G. Toprahanian
334 Fourth Ave.
(E.U. d'Amérique) New York

Ինչպէս ամեն լրագրերը, Արմէնի-
այ կը դնուի ծանուցումներ հրատար-
կելու համար. անոնք որ պէտք կունեն-
ան Արմէնիայի միջոցով մէկի դիմում
ենլ կամ մի բան յայտարարել, պատրաս-
տեն ընդունելիւրենց ծանուցումներ, ըս-
տագրական սովորութեան. Ծանուցում-
ների գինը նշանակուած են Արմէնիայի
հակառակ, տաւիւն վրայ հաշուելով. 1 ֆր.
կաթագրի (զլապիւր) համար 2 սանթիմ.
և 1 բոլորգրի համար 1 սանթիմ: 3 սան-
թիմ գրուելիք ծանուցումի գինն ըն-
դուն 10 ֆրանք կը լինի. 10 և աւելի
գումներ գրուելիք ծանուցումի գինն ըն-
դուն 0/0ին 30 ֆրանք: Սակարկութիւն չը
գրուուի:

ՏՆՕՐԷՆ—ԻՄՐԱԳԻՐ

Պ. ՓՈՓՐԱՆԳԵԱՆ

ՏԱՐՍԵԼ

Հայերէն տպարան Պ. Փոփրագեան
Le Gérant: François CARRIERE
Marseille. — Imprimerie du Midi